

Ключевые слова: Анна Карась, інтерв'ю, личная и творческая жизнь, хоровое исполнительство, музыковедческие исследования.

In the following article the interview with Dr. Hanna Karas' is being purposed, on the occasion of her anniversary. This interview deals with the problems of choral performance, musical pedagogics, scientific researches in musicology and cultural science through the prism of personal and artistic life.

Keywords: Hanna Karas', interview, personal and artistic life, choral performance, musicological research.

УДК 78.07; -054.72 (477)

Людмила Филипович

МУЗИЧНА КУЛЬТУРА УКРАЇНЦІВ ДІАСПОРИ ЯК ФАКТОР САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ В БАГАТОКУЛЬТУРНОМУ СВІТІ

Стаття присвячена аналізу монографії та автореферату докторської дисертації Ганни Карась, які присвячені дослідженню музичної культури української діаспори. Виокремлено теоретичне значення наукового дослідження, яке полягає в розвитку наукових уявлень про музичну культуру української діаспори як систему, що має зовнішні та внутрішні системоутворюючі чинники, а також практичний вимір проведеного дослідження: введення до наукового і власне музичного обігу невідомих або мало-відомих в Україні артефактів, персоналій українського зарубіжжя.

Ключові слова: музична культура, діаспора, дослідження, система, Ганна Карась.

Ганна Василівна Карась належить до тієї когорти української інтелігенції, яка тісно пов'язана із своїм народом, яка вийшла з народу, яка працює для народу. Вона не просто проголошує правильні ідеї чи пише вагомні наукові статті, вона не тільки викладає і вкладає душу в своїх учнів, вона дарує мудрість, любов, радість, оптимізм тим, хто доторкнувся до її життя, до її долі, до її покликання – бути світлом, бути голосом, бути розумом українського народу.

Для мене Ганна Василівна найглибше розкрилася через свою наукову працю «УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА ЗАХІДНОЇ ДІАСПОРИ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН ХХ СТОЛІТТЯ», яку я мала честь читати і рецензувати. Думки, які у мене виникли після ознайомлення з процесом і результатом дослідження музичної культури української діаспори, викладені у відгуку на автореферат докторської дисертації [2]. Цей відгук лежить в матеріалах захисту дисертації, увійшов до стенограми. Але мені вдалося, що є сенс оприлюднити цей матеріал для більш широкої аудиторії.

Процеси національного самоусвідомлення є необхідною складовою постання будь-якого народу, його одержавлення. Національна ідентифікація відбувається в багатоманітних формах, з різною швидкістю та інтенсивністю як на рівні різних частин даного етносу, так і на рівні окремих його представників. Соціально-економічні і політичні зміни кінця ХХ ст., які призвели до появи незалежних держав, в т.ч. й України, поступово звільняли суспільства від старих ідеологій, що деформували об'єктивну картину світу, систему відносин і взаємозв'язків між його суб'єктами. Істотно трансформується уява народів про самих себе, суттєво корегується ставлення до них з боку інших народів. Чи не найбільш ефективним шляхом пізнання іншого народу є його культура, зокрема й музична, в якій сконцентрувалися душа народу, його прагнення, цінності, надії. Музика зрозуміла всім і без слів, вона не вимагає знання іншої мови. А в ситуації постмодерної полікультурності, коли спілкуються між собою мільйони людей, музика стає глобальним комунікативним засобом для взаєморозуміння різних народів.

Особлива роль у самопрезентації українців за кордоном, у збереженні своїх національних коренів відіграла музична культура діаспори, яка не тільки зберегла, але й розвинула багатовікові традиції музичної культури українців, перетворивши її на специфічний соціокультурний і духовний феномен. Саме тому праця Ганни Карась є частиною масштабного пізнавального та ідентифікаційного процесів, що складають сьогодні суть духовного розвитку України.

Відомий дослідник музичної культури переконливо актуалізує предмет свого дослідження, виходячи перш за все з того, що «сучасний культуротворчий процес закономірно спонукає до подолання замкненості національних культур і водночас передбачає їх повноцінне існування за межами історично визначеної для даного етносу території» [1, с. 10]. Пропонуючи розв'язувати проблеми прояву національної самобутності у двох напрямках – вивчаючи культуротворчий процес етноспільноти на історично визначених автохтонних землях і поза їх межа-

ми, в діаспорі, Г. Карась блискуче справляється із поставленою метою дослідження – простежити функціональну динаміку музичної культури української західної діаспори у вимірах між-культурного полілогу.

Осмилюючи музичну культуру української західної діаспори ХХ століття як цілісне соціокультурне явище, дослідник фактично розробляє основи нового напрямку у вітчизняній культурології та мистецтвознавстві – «українське музичне діаспорознавство», який підкріплений теоретичними положеннями, масивом джерельного матеріалу, значною кількістю виявлених персоналій, музичних творів. На основі онтологічного та антропологічного підходів Г. Карась встановлено, що світове українство існує як цілісність, яка має чіткі часові і просторові межі. Важливим є висновок дисертантки про те, що «українська діаспора є підсистемою українського етносу, а музична культура західної діаспори на основі принципу етноцентризму є органічною частиною української музичної культури, єдиним функціональним цілим» [1, с. 45].

Очевидним є теоретичного значення наукового дослідження Г. Карась, яке полягає в розвитку наукових уявлень про музичну культуру української діаспори як систему, що має зовнішні та внутрішні системоутворюючі чинники. Але не можна недооцінювати і практичний вимір проведеного дослідження: введення до наукового і власне музичного обігу невідомих або маловідомих в Україні артефактів, персоналій українського зарубіжжя. Запропоновані автором концептуальні підходи слугуватимуть основою подальшого осмислення творчості митців-емігрантів, наукового вивчення різноманітних жанрів музичної культури українців зарубіжжя, повернення в Україну незнаних досі імен музичної культури та їх творів, які будуть виконуватися новими поколіннями українських музикантів.

Г. Карась прагнула якнайширше охопити різноманітні поля функціонування музичної культури діаспорчан. Особлива роль тут належала церкві, яка цінувала музику як особливий спосіб вираження релігійних почуттів людей, глибину їх віри, бажання славити Бога. Про роль релігії і церкви у розвитку музичної культури діаспорних українців йдеться в спеціальних розділах авторського дослідження, що потребує подальшого вивчення і розгортання.

Проведене Ганною Карась дослідження свідчить про неосяжне поле креативної творчості українського народу, який був успішним в багатьох сферах суспільного, в т.ч. і культурного життя впродовж своєї тисячолітньої історії. Ця культурна матриця проявлялася в долі українців неодноразово. Саме завдяки цьому українці, порівнюючи з іншими народами, мають чи не найпотужнішу і найрізноманітнішу музичну спадщину. Чи не останнім проявом творчого архетипу українців стали мистецькі та культурні події на Майдані 2013–2014 рр., свідомим прихильником і реальним учасником яких є Ганна Карась – українка, громадянка, науковець, професор, викладач. Многая літа!

1. Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття : монографія / Г. В. Карась. – Івано-Франківськ : Тіповіт, 2012. – 1164 с.
2. Карась Г. Українська музична культура західної діаспори як соціокультурний феномен ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра мистецтвознав. : 26.00.01 – теорія та історія культури / Карась Ганна Василівна; НАКККиМ. – К., 2014. – 44 с.

Статья посвящена анализу монографии и автореферата докторской диссертации Анны Карась, которые посвящены исследованию музыкальной культуры украинской диаспоры. Выделены теоретическое значение научного исследования, которое состоит в развитии научных представлений о музыкальной культуре украинской диаспоры как системы, имеющей внешние и внутренние системообразующие составляющие, а также практическое измерение проведенного исследования: введение в научное и музыкальное обращение неизвестных или малоизвестных в Украине артефактов, персоналий украинского зарубежья.

Ключевые слова: музыкальная культура, диаспора, исследование, система, Анна Карась.

The article deals with the analysis of monograph and author's thesis of doctoral dissertation of Hanna Karas, dedicated to research of musical culture of the Ukrainian diaspora. It outlines the theoretical value of scientific research, that consists in the development of scientific ideas about the musical culture of the Ukrainian diaspora as system with external and internal consistent factors. It also highlights the practical measuring of undertaken study: introduction to scientific and actually music list of unknown or little-known artefacts and personalities of Ukrainians abroad.

Keywords: musical culture, diaspora, study, system, Hanna Karas.